

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „polanicah“ se plačuje za navadno trisopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in pri oznanilih vsak pot 30 kr. za kolek.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Uredništvo oziroma upravništvo v Paternollijevi tiskarni v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Vabilo na naročbo.

S prihodnjo številko začne drugo polletje; prosimo tedaj naše naročnike, da nam pošljejo ob pravem času naročnino, da ne bo treba lista ustaviti. — Nadajte prosimo tiste gg. naročnike, ki niso še poslali naročnine za prvo polletje, da nam jo nemudoma pošljejo, saj bodo sami prevideli, da smo v zadregi, če rešeno ne dobivamo plačila za list. — Starih dolžnikov pa ne opominjamo več, lahko si mislijo zakaj ne! — Vsak je svojega vreden in če so časnik dolgo časa čitali, naj ne mislijo, da ne bodo nič plivali. — Kakor dozda si bomo tudi naprej tuhili, da podamo svojim čitateljem mnogo zanimivega in podučljivega; da pa bomo z večim veseljem delali, naj naši prijatelji podpirajo z dopisi in spridobivanjem mnogih novih naročnikov, in sicer takih, ki bodo naročnino precej poslali. —

Bodimo edini in marljivi, če hočemo doseči svrhu naše svobodnomislepne stranke.

Uredništvo in upravništvo „Soča“

Slovani v Avstriji.

Včasih nastopijo velikani na duhu in močje železne voje, kateri kot rešitelji velikega zla in voditelji k sreči vzbudijo svobodo, krepko gibanje na počevju ali rakovi poti narodov. (Scheller pisal 1810.)

To je zgodovinska resnica, ker vidimo, da so take močje, seveda, povzročili imeli vsi veliki in včasih tudi majhni narodi. Ti močje niso zdravniki samo svojega naroda, temuč so šestokrat uplivali tudi v sosedne narode, celo v vse človečanstvo, če so bile okolnosti ugodne.

Ne govorimo pa samo o velikanskih, tihih duhovih, kateri v svoji sobi premišljevale uredujejo in množijo vsa znanstva, ali kateri se svojimi čudežnimi znajdbami prenarajojo v tvojstvo, trgovstvo, mornarstvo in ceste, rokodeljstva, obrtnje sploh in kmetijstvo, da mora vse

staro kopito popustiti in napredovati; temuč mislimo posebno na tiste močre vladarje, in na tiste redke pa toliko slavnejše politikarje iz naroda samega, ki so nove srečnejše čase upotili ali jih utrdili.

Če so jih drugi narodi imeli, na pr. v naših časih Italijam Kavarja, in če jih tudi še imajo na pr. Nemci Bizmarka; mi Slovani v Avstriji nismo tako srečni, akopram čutimo, da ga silno potrebujemo takega moža tu in ukraj Litave.

Večina smo v tej državi, vzbudili smo se vsi, nekateri so celo prav živahni, in vsi več ali manj napredujemo materialno in duševno, zlasti v razvoju jezika in slovstva. Tudi politično življenje se je razvilo, dokaz se nam politični časopisi pa stranke v obilnem, pri kakem majhnem narodu v prevelikem številu. Toda vse to ne pomaga nič, mi nujamo skoro nobene veljave v državi, da si vrh vsega svoje državne dolžnosti izpolnavamo. Zakaj vse to?

Uzroki so marsikateri, ali najvažnejši je naša razkropljenost. Vsi delamo in se bojujemo, toda vsi se bojujemo v razstresenih truplah brez skupnega vodje. Kaj neki bi se zgodilo vojski, katera bi se če tudi hrabro pa v ločenih krdelih bojevala brez najvišjega vojskovodje? Vsak bi rekel, da je tem krdelom poguba gotova. Prav tako je v politiki. Vse brez skupnega načrta in vzajemnega vodstva, bodi ta ena osoba ali en odbor, bojevalo se opozicionalne dele pobije in zmaga dobro organizovana sovražna stranka. Naravni voditelji narodov so njih poslanci, in ti se morejo zediniti ali v skupnem parlamentu, ali zunaj njega. Zadržje se lahko zgodi vsak čas, prvo je pri nas bilo zkrat mogoče. Prvikrat po oktobrski diplomi l. 1860. in ko bi se bili v duhu te zgodovini in avstrijskim narodom najprimernejše postavile sklicali deželni poslanci vseh kraljestev in dežel; porazumeli bi se bili skoro gotovo Slovani mej seboj in z drugimi narodi avstrijskimi, in vsi bi bili sklenili z cesarjem vred kako Avstriji primerno ustavo, pa v dubu te diplome se niso poslanci vseh dežel sklicali nikdar.

Temuč je naš cesar opraje se na svojo tačas še

neomejeno oblast sam hotel izvršiti glavno misel v oktoberskem diplomu izrečeno, in je izdal ustavo meseca februarja 1861, sklicavši zares poslance vseh avstrijskih dežel v skupni parlament na Dunaji. Vsi Slovani takraj Litave so prišli, sicer ne radi, in posebno so Čehi protestovali v brambo svojih zgodovinskih pravic; vendar prišli so z upom, da se porazumejo z drugimi.

Ta čas, trdijo še vedno nekateri, je bil nam najugodnejši čas, kajti, bo bi bili svoje poslance poslali tudi Hrvatje, Srbi, Slovaki, pa Rumunci ali Valahi, bili bi večino imeli Slovani, gotovo pa federalisti, in tudi brez Madjarov bi bili lahko vse uredili, se ve da zmemor oziraje se na skupno državo pa na svojo zgodovino in svoje potrebe.

Zna biti, da bi se bilo vse tako izvrševalo, toda iz Ogrske niso prišli ne Slovani ne Madjari, le iz Erdelskega so keneje poslali manjšino volilcev večidel uradnike poslance v Beč. Na vse zapreje so se Čehi naveličali tam zborovati, šli so tudi oni in nastal je 1867. dualizem. Čehi smo zdaj ločeni v Slovence tu in ukraj Litave. In gospodujejo centralisti, večidel Nemci, a tam tudi centralisti, večidel Madjari; in Nemci in Madjari so strogo organizovani. Mi pa se tudi bojujemo ter napinjamo vse moči, toda vsem talentom in vsem žrtvam vkljub neuspešno, ker raztrošeni delamo.

Vsi ti dogodki so dokaz, kako moč ima zgodovina v sedanost, kako mogočno uplivajo postave, navade, pravice in tudi krivice poprejšnjih stoletij v današnje rodove. Stara zgodovina Čehov in Poljakov je bila sijajna, Hrvatov in Dalmatincev imenitna, Srbi prišli iz knježevine na Ogrsko so si pogodili posebne pravice, tudi jim kaj drago pravico voliti si samo v cerkvenem zboru svojega metropolita in oskrbovati sami svoje cerkveno premoženje. Vsi ti stanovitno branijo svoja zgodovinska prava in svojo posebno narodnost.

Rutenci, Slovaki, Slovenci in Istrijani imamo le žalostno zgodovino iz časov sužnosti in trpenja; zato pa jim nj zgodovinsko pravo sploh nič kaj važnega, in bi se še najraje pridružili drugim Slovanom. Vendar

LISTEK.

Z Dunaja.

19. junja 1874.

Ekstremi se dotikajo. Na velikanskem Dunaji, kder raztrgani poletarji poleg elegantnega dameteja, kder revna beračica poleg v črno svilo obtečene madame, kder lačen fantiček poleg razuzdanega grofca koraka, ima ta pregovor oziroma narave vse opravičenje.

Majhen popis sedanje žalostne situacije na Dunaji je bilo moje prvo poročilo, katero je tudi slavno uredništvo v predzadnji štev. „Soča“ natisniti blagovolilo. Junijevi vroči solčni žarki so mi v sobico sijali, ko sem zadnjokrat pisal; tropična vročina mi je bila vse veselje, katero navadno do prijetnega poletja gojimo, odzvela ter želel sem raji biti na bregu polarnega morja. V tem nepojetnem stanju — v potu obrata — sem hitel dopis dokončati ter izšel iskaje po zelenih mestnih vrhah hladne sapice.

Vse drugače je toda danes! Tudi danes sedim v mirni sobici, pred menoj je listek popirja, na katerega hočem ravno drugo poročilo napisati. Okna so dobro zaprta, kajti v dimniku majhne peči veter buči in zunaj dežuje, kakor bi „iz skafa izlival“; res čudno vreme! Neprenesljiva vročina zadnjič — danes vse ade stresajoči mraz, sta ova oba ekstrema, ki se z naravnimi elementi igrata.

Škoda je res, da se to brzo spremenjuje vremena le v zgornjih visokih zračnih krogih godi, spodaj pa na danajskih tleh bivajoče ljudstvo žalosten, pogubljen duh obhaja. Nič se k boljšemu ne obrača na velikanskem Dunaji; vsak dan nam doprinaša nove umore, nove samomore, novo ropanje in novo moralčno po-

gubljenje plebejca. Tukaj na prostornem, da, volikan-skem odru človeškega delanja in truda se ekstremi ne strinjajo, kakor v oblakov sferi in trajalo bodo še mnogo časa, predno bode krogla, strupni bokal, vrvice in Donave hladni valovi končali in se naveličali igrati se neuravno in hudobno z dunajskim ljudstvom.

Da so te homatje neuravne, priča nam žalostni akt, ki se je zadnji pondeljek v tukajšnjem hotelu do- višil; tri gospe, mati z hčerima, so se usmrtile ter tako svoje danes še temno — gotovo pa revno — življenje dobrovoljno končale. — Da dandanes sem ter tija na močni veji drevesa čudeu sad — obešenega človeka — zapazimo, da se skoro vsak dan iz kake mlake mrtvo človeško truplo izvleče, da se ljudje po železnice vlak vležejo ter tako trupalno življenje končajo, — to nij še vse in ne zadostuje denašnjemu duhu časa; — skupna smrt, smrt cele družine mora, kakor kaka nova obleka, moderna biti!

Mej motivom in dokončanimi dejanji nij v tej obliki tistega logičnega opravičenja, da bi mogli tako — ves pravni prav oskrbujoče početje odobravati.

Taka zla, ki nežne ženske in težke delalne roke prisilijo, da smrtno orožje zagrabijo, ki morilca mirno pustijo, da lahke vesti z sekuro po žrtvi mahne, ki tudi lepi ženski spol k tem kvoločnim dejanjem prisilijo in tudi osrčijo, ta zla so temna in zahtevajo mnogo mišljenja!

Našim suhoparnim klerikalcem nij taka pomisleka vredoa naloga težavna; njim je vsa logika in konsekvencija v „pešanji vere“; toda korcaika teh zla tidi — vsaj danes — kde drugod!

„Omnia mala habent radices suas, has evellere debetis“; s temi besedami je Cicero v rimskem senatu govoril proti Catilini končal. Denšnjemu žalostnemu življenju na širokem Dunaji pristuje gola resnica tega

pomenljivega stavka ravno tako, kot tačas, ko je Cicero v sveti jezi te besede izustil.

Da, izruti se morajo vse korenike, ki taka hudo- deljstva značijo; ki človeka prisilijo, da vse moralo zapustivši v smrt hiti, katera smrt se z nikakoršnimi postavami človeškega bitstva ne strinja! Poizvedeti moramo, kde uzrok in vsa iz tega uzroka izvirajoča doslednost tidi, in stoprv ko smo to čudno skrito moč našli, ki nam bližnjega v naročje blede smrti poganja, nam bodo tudi sredstva dovolje znana, kako se tej vzvišeni moči v okom pride!

Principijelno je skoro res, kar neki trditi hočejo o tej strašanski epidemiji, ko pravijo, da je denašnja finančna kriza, pomanjkanje dela — delalcev pa polno — vedno množeci se naraščaj tujih ljudstev na Dunaji in toraj vedno množenje prebivalcev, naj izdatnejši uzrok te žalostne ere; res je, da za časa, ko je delo, kupčijstvo, rokodeljstvo in sploh vse trgovstvo cvetelo in se širilo, je bila tudi statistika teh različnih umorov prav majhna — a pomisliti je treba, da bi nam sedanji čas, to katoličanske eksistence toliko hudega ne prinašale, ako bi se precej pri prvem enakem početju boljše resno ravnalo s tako kreaturo — in persona morlica — in nikakoršne milosti ne imelo. Naša nova civilno-kazenska postava — delo modrih pravnikov — je v vsakem obzru hvalevredna. Pametni državljani, neučen pravdoslovec, ima danes pravico, sodržavljani, ki se je na nečloveški način proti sobratu pregrešil, ali k živemu ali k mrti obsoditi. Po takem bi se gotovo mislilo, da je tudi obsodba, katero izvedeni od ljudstva v ta posel izvoljeni možaki ustujijo, pravi nespremičajajoči izrek praktičnih sodnikov ter nikakoršna alteracije ne dopušča, spominjajo se pregovora: „vox populi-vox dei!“ Toda temu nij taka; obsodijo naši porotniki človeka, ki je hladne krvi sobrata usmrtil, k smrti, kar tudi navadno storijo, zadoni nekaj dni po-

pa želijo, od kar se se vzdramili, tudi oni vsi da bi ohranili svoje pisme, svoje jezike, in svojo posebnost, kolikor je mogoče. In prav ta želja vseh avstrijskih Slovanov ohraniti si svoje individualitete, a na drugi strani hudo nasprotovanje centralistov, gnati bi nas moralo do kakšnega središča, da si laže priborimo tako ustavo, ki bi bila gledé na skupni državi pravična nam in vsakemu narodu v Avstriji.

Parlamenta, v katerem bi mogli vsi skupno delati, nij ga več, ampak dva sta: v Peštu in na Dunaju. Na Dunaju in v deželni zbor praški Čehi celo nočejo več stopiti. Po tem takem nij drugega nego to mogoče, da poslanci vseh avstrijskih Slovanov (Slovani takraj Litave so se že zbrali, pa brez uspeha) stopijo vsaj v konferenco z našim parlamentom, da tam odločijo (če tudi brez Poljakov, katerim rojijo čisto posebne muhe po glavi) skupni program, po katerem bi morali vsi delati, skupni odbor naj bi se valil, in mogoče, da dobimo na čelo tudi enega takih mož, o katerih vvod govori.

Ako pa se ne ganemo v tem zmislu, ako bomo delali kakor do zdaj vsak za se; hirali in trpeli bomo tudi kakor dozdej vsak za se in vsi skupaj. Po sreči zna morda psamezni kako malost začasnó dobiti; toda nas vse zmodriti in rešiti, bo mogla le kaka velika vzajemna nesreča, kaka posebno huda nevihta.

Slovenci pred našimi sodnijami.

§. 19. osnovne postave od 21. dec. 1867. (v kosu LXI št. 142. drž. zakonika od 1867) se glasi:

„Vsa narodnostna plemena v državi so enopravne, in vsako plemé ima nedotakljivo pravico, da se ohrani in goji njega jezik. Enakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, uradnih in v javnem življenju se pripoznava od strani države. V deželah, kder biva več narodnostij, imajo se učilišča tako urediti, da dobi vsako plemé potrebna sredstva odgojiti se v svojem jeziku, brez da se katerakoli sila rabi, navaditi se „drugega deželnega jezika“.

Ta §. se je v drž. zboru sklenil, velja torej za vse v njem zastopane dežele; torej tudi za slovenske pokrajine, mej katerimi se nahaja tudi Goriška.

Ves §. 19. pa se povsod v Cizlajtaniji malo obrajta. Preveč bi bilo tedaj praviti, kako se v teh deželah silovito nad postavó z neuslišanim, neopravičenim ali vsaj indiskretnim prestavljanjem narodnih uradnikov ta posvečena postava skrini, kako cel aparat na državne osnovne postave zaprisežnih administrativnih uradnikov tirja pravico ohranjenja in gojenja narodnih jezikov; kako vsi viši uradniki svoje podložnike vsaj narodno silijo, naj ne dajo narodom, kar narodom gre; kako se otroci v šoli silijo učiti se nemškega, ki mnogokrat še deželni jezik nij: to uže jako oguljeno polje prepuščamo spretnejšim strokovnjakom, poslancem nemških narodov v Beču, vsaj po priloznosti. Nam je pred vsem nar poudčiti naše ljudstvo, kako se v uradnih na Goriškem godi.

Goriška dežela šteje blizo dve tretjini Slovencev, eno tretjino Italijanov in malo raztrošenih Nemcev, kateri imajo tukaj po naravski postavi kolonijske pravice: šteje ta deželica okrožno sodnijo ter mestno pooblaščno okrajno sodnijo v Gorici (pretura) in okrajne sodnije v Bovcu, v Cerknem, v Tolminu, v Kanalu, v Ajdovščini sè slovenskimi, v Kormionu, Gradišči in Trzišču (Monfalcone) z italijanskimi in slovenskimi in v Cervinjanu samo z italijanskimi prebivalci. Nemških prebivalcev skoraj v nobenem teh okrajev nij; dva slovenska okraja na Goriškem (Sežana in Komen) sta podložena deželni sodniji v Trstu. V vseh italijanskih in italijansko-slovenskih uradnih se piše po italijansko uredsko, v vseh slovenskih uradnih se piše nemško uredsko; prejemljejo se povsod italijanske in nemške vloge, slovenske pa le milostno a prisiljeno vsled pritožb pri slovenskih in slovensko-italijanskih sodnijah dr. Lavričevih, kateri menda od vseh slovenskih advokatov edini vse slovensko piše, v tem, ko se drugi advokate, hoteči biti načelniki naroda, le po diletanovsko poslužujejo materinega jezika.

Nikdar se ne pišejo uredsko zapisniki v slovenskem jeziku, slovenske vloge se ne rešujejo povsod in vselej v slovenskem jeziku in konečne obravnave se vrše pri dvoru pravice prve stopinje v Gorici in v Trstu

tudi proti Slovincem samo po italijansko. Tak je nas Slovencev stan na Goriškem gledé §. 19, 2 osnovnih postav od 21. dec. 1867.

To je nepravilno v temeljih pravice, kder bi se moralo posebno paziti na pravico in na natanjčno izvršenje postav in preziraje postavó ne jemati zavest prava ljudstva, katerega hočemo vselej v njegovih pravicah podučevati in naj bi nas zaradi tega mrzela vsa gospoda malo navdušena za ljudske pravice, a preveč nagaena materijalnim svrcham.

Mi smo daleč od tega, da bi našim sedanjim sodnijam hoteli zaupanje jemati, kajti gledé materijalnega pravosodja se moremo z našimi goriškimi sodnijami, posebno z našo sodnijo prve instancije v Gorici ponasati, kder v kolegiji sedé izvrstni, razumni, delavni in pravični možaki.

Toda temu nij tako tudi v formalnih uprašanjih, kajti naša slovenska narodnost trpi, kakor se razvidi iz zgoraj omenjenih nepruk: te popraviti jim najoo pripravujemo.

Nočemo o civilnih stvareh govoriti, ker ne želimo prehiteti civilnega postopnika, obljubljenega po ministertvu, dasiravno se uže zopet bojimo kake napénosti vsled slabe reformacije in vsled vedne želje po centralizovanju.

Nam bode za zdaj prva skrb, pojasniti hibe, ki se naši narodnosti godé od kazenske strani vkljub novemu kazenskemu postopniku, ki je uže vveden. Te vse neprilike in krivice pojasniti natanjčno, bude cilj našega članka.

Dopisi.

S Krasa 24. junija. [Izv. dop.] Dovolite, da odgovorim nekoliko besedij svojemu ajdovskemu nasprotniku v zadnji „Soči“. Nihče ne more tajiti, da je cesta čez Ravnjak jako koristna in potrebna kolikor za Krasa toliko za večji del vipavske doline, katero vže po najkrajši poti s Trstom. Za to pa tudi Ajdovci in kolikor jih pride od tiste strani izključljivo po tej cesti s Trstom občujejo. Enako mora vsakdo nepristransko priznati, da je ta cesta zelo strma, zaradi tega celo nevarna in silno potrebna, da se jo, kolikor mogoče, vravna. O tem se je govorilo, v seji cestnega odbora pri Rebku, ko se je bilo posvetovanje, ali bi cestni odbor prosil, da bi se mu kaj iz državne podpore 30.000 gl. posodilo ali ne. Robičev predlog, da bi se podpora za predelanje ceste čez Ravnjak izprosila, nij bil sprejet in iz tega sklepam jaz, da je cestni odbor ajdovski kolikor toliko pristranski; kajti za tako vazno delo bi bil deželni odbor posojilo prav gotovo dovolil, in ker bi se bil denar dobil brezobrestno in je celo verjetno, da bo deželni zbor gledé na hude letine, katere nešo deželo pritiskajo, izbris celega posojila dosegel, je zares nezapopadljivo, kako je mogel cestni odbor tako ugodno priliko v nemar pustiti.

G. nasprotnik zagovarja cestni odbor s tem, da nij hotel v popravó ceste čez Ravnjak privoliti, ker bi malo koristilo, ako bi se cesta tako preuredila, da bi nad 4 palce na sežnji visela. Gospodine! če bi 5 palcev visela, bila bi uže izvrstna gorska cesta, kakorsnih je presneto malo v deželi, — saj bi ne bila nič manje vlažna nego za 8 do 10 palcev od sedanje. Kakor slišm, se bo cesta čez Železna Vrata na večjih mestih nad 6 palcev na sežnji vzdigala in preverjen sem, da bo prav dobro izpeljana.

Inženirskih talentov pač nema cestni odbor v svoji sredi, ako zares trdi, da 4 palce na sežnji viseča gorska cesta nij zadosta vlažna!

Res je, da imamo na naši strani več skladovnih cest. A kaj to dé; mari jih ne rabi tudi vaša stran in posebno Ajdovščina in Lokavec in mari nemate vi na svoji strani erarsko cesto, za katere vzdrževanje moramo vsi davkoplačevalci brez razločka skladati? Postava o skladovnih cestah sloni na principu solidarnosti in po tem principu so tudi dolžni cestni odbori za vzdrževanje in popravljanje vseh skladovnih cest skrbeti. Če drugi cestni odbori, na pr. goriški, kateri je s cestnimi stroški veliko više obložen, kakor ajdovski, skrbé za nove cestne zveze, moral bi se naš vsaj za popravljanje uže obstoječih brigati. Jaz nečem s tem trditi, da to svojo dolžnost popolnoma zanemarja, a to povdarjam z dobro vestjo, da jo je gledé ceste čez Ravnjak do zdaj vsakakor preziral.

Sedajni čas zovejo sploh čas napredka, a da bode ta izrek tudi pri nas veljal, se moramo pred vsem za to truditi in žrtovati, da si osnujemo dobre šole in dobre ceste. To so glavni pogoji napredka.

Iz Komna 21. junija. [Izv. dop.] Močno obžalujem, da nijnajo čitatelji „Soče“ sanjskih bukev, da bi k sledečim prečudnim sanjam ključ našli. Naj si je pri kakem Glasovci izposodé. O jeha, o joj, o sprejoi! Senjalo se mi je sinoč, da sem doma črešnja zobal, kar prisopiha k meni v sobo g. urednik „Soče“, bled ko stena i ves v trépetu — „Božja struna! ogovorim ga i začudim se mu — Kaj pa vam je, da se tako nekrščanski tresete? Saj ste bill sicer srčen kakor Samson“.

On se je pa le naprej tresel, molčal ko lipov bog, i se tako čudno kretal, kakor tisti mutasti Caharija,

saj veste. Jezasta! Kaj pa bo neki, kaj? Gospod pa ne reče nič, ampak razgrne mi zadržji Glasov list o 19. junija, češ: Sem pogledj, ti trd skuhani grešnik. Zdaj jo je nama „Glas“ dobro zavcrl. Ko pogledam i zberem: Dopis iz Komna, zakričim: „O zdaj umem, gospod, zakaj se vam brguše tresejo. Oh, konec je. Ponižal, potolkel, pobil je naju!“ Zdaj se zjočem miho ko kaka kraška nevesta, tudi g. uredniku se uderó solze, debele ko vinske jagode. V strašnem obupu odprem miznico, potegnem iz uje sklenéico, nastavim jo, ter zaupijem: „Da, ta strup naj me reši!“ — Kaj vruga! — me ustavi g. urednik — saj imate še četrto desko v glavi, kali? Za tak sprehod je še čas. To izrekega obsuje gosta megla ter ga odnese nevem kam. Ta hip začutim pa tudi vrv-okoli vratu, pa zagledam dva beriča za sabo, ki glasen smeh začeta: „He, dečko! Boš še kaj zabavljal, ker si pa tako čudno beseden, boš danes tudi eno zaplesal na vislicah! Hahahaha!“ Zdaj nategueta dolo naravnost proti stanovašču komenskega učitelja. E si mislim — qui gatta ci cova! Če te je slavni Bunc v pest dobil, ne boš dolgo trave tlačil; kajti morje se ustraši, kedar se on vjezi. Velika drega ljudij pred i za mano, mnogo lepih deklet, ki so se grozno miho jokale. Iz oken je viselo črno sukno pa goriška banda pod vodstvom rajnega Fica jame sedaj grozno mrtvaško simfonijo — Še eno molitvico izmolim, a prav na tihem, ne kakor ima navado g. Bunc, da ves svet sluši. Ko sem vstopil v veliko, sijajno razsvetljeno sobo, sedel jeg. Bunc na zlatem z zelenimi kitami i rožami okinčanem tronu. Visoko je visel lombarjev venec, prepleten z zlatimi nitimi i z diamantnimi orehi. Na desni i levi starišine. Spredej komenski pope, eden izmej njih s kardinico je go-p. Bunca z zlahtnimi arabskimi dišavami okajal, i se do tal priklanjal. Zraven je stal v visoke misli vtopljen — visokočisti gospod — ž. Zlaj z mahne eden izmej v suho zlato oblečenih strážajev z mečem — hvali bogu! — pa le po zraku. Slabo znamenje, si mislim. Brž ko ne pojdeš še danes z brzovlakom tija dol, kder se več črešnje ne zobljejo; kajti Bunčevo oko, vstop, neskončno zaničevanje izrazujoči ustnici, vse to je delalo, da nijsem vedel, sem li kuhau ali pečen. „Sva skupaj?“ zaletl se g. Bunc, ko sem bil prav blizu „zdaj boš pa dal kožo“. — Eu staršina pristopi, prikloni se do tal, dne roki vzkriž čez prai ter zakliče: „Dodeli milost!“ — Nič. Strašno poskočijo se le obrvi g. Bunca nad nosom, njihovemu učiteljskemu veličanstvu. Banda zagoče pod okni hrepenje izrazujoče kose iz znane opere. Nič. G. Bunc pogleda zdaj še le kakor razžaljen Jupiter v mè, blizu kakor „Jupiter tonans“. Nazadnje se prjočejo v sobo komenska dekleta, položé pred nje bele veuve, mu poljube roko, i — hvala jim — tako me rešijo te lepe usmiljene dušice. Nekaj omečen reče g. Bunc: „Naj živi! Toda preje ne odide, dokler ga prav do živega ne ošlatamo. Klop sem! 24 mu jih dajte! Zadržo bom jaz dal, znesek: 25!“ Ojoj, uže me podirajo na tla; kar priderejo, nekateri razžaljeni komenski pevci, popadejo g. Bunca, poderó ga na tla, navežejo ga na klop z dvema jermenoma, mene odvežejo, po tem mu jih odmerijo ravno tisti znesek, ki ga je bil meni prisodil. „To — povzame eden njih — da ne bote več v Glasu pisaril, da se z nami ne zlagate, ker nočete po krémah posedati, po noči voglariti, i spijóče buditi.“ Zdaj nastane velik sum i prepri, da pridejo celo huzarji na pomoč z golimi meči. — Pri tem šundru se vzbudim. I lejte, še sem imel Glas v rokah, kakor sem bil sinoč z njim zaspal. Toraj hitro ustanem, napravim pero in olišem kot mali použien odgovor Glasovemu dopisniku to-le:

Po dopisnikovih besedah soditi, je on tisti, ki strastno piše. A kedo mu bo to zameril. On poje, kakor mu je kljun zrasel; ker igra pod klobukom z besedami: „Občni blagor, strast, zlobni namen, zaničevanju izdajati.“ Občni blagor! On in občni blagor, kakor bi hotel zamorca opirati. Čudno! Nekateri imajo po dva krščanska plašča. Ta, s katerim sami sebe ogranjajo, je iz grobe debele mežlane, da se kar nič skoz-nj ne vidi; s katerim pa drugi, kakor dejo, v ljubezni odvelejo, to je neka tenka pajčevina, da vidiš skoz i skoz i skozi. Za občni blagor pa delajo oni sami, vsi drugi so strastni i globni.

Kakor bi bil oni dopisnik v „Soči“ pisal zastran Bunca, ki mu je še menj ko lanski sneg! Ne zastran njega, zastran resnice se govori v Soči. Resnično je namreč to, da tisti, ki sedaj orgla v Komnu, nij dober organist, ne spreten pevovodja, da ga nikedo v tem pomenu ne mara, še zastoj ne. Če je pa g. B. tisti mojster-skaza, žalostna mu majka! Kedo je tega kriv? Menda le on sam. Naj izpelje kako umetno mašo, če je mož. Naj! Pa vem, da nič ne opravi, ravno kakor zajec na boben. Dunque? Kedo govori za občni blagor? Gl. dopisnik ali Soča? O zakaj si navlašče mašite ušesa! Nadalje klobasari g. dopisnik: . . . mu je (Sočnemu dopisovatelju) posebno pri srcu, da duhovenstvo ogrdi itd. Duhovenstva se „Soča“ nikedar pa tudi sedaj dotikala nij kot stanu. To naj bi si gosp. dop. blagovolil zapomniti, če se mu nij tista betvica možjan utopila v vreli krvi. Prečudno! Takim neslanim dopisnikom mora povsod duhovenstvo pomagati iz zadrege, ker sami ne vidijo dalje ko do konca svojega nosa. Te pravim, zakaj vem, s kom govorim. Čeravno je namreč g. dopisnik otrl ovco i njeau kožo oblekel,

zneje od naših višjih instancij visoka humanitete polna milost: morilec ne bode na vislicah večno zaspal, ampak pride v palačo v Karthaus, v Gradišče ali v Koper, kder mn bode vsaj s časom živenje prav lepo in prijetno.

Da bi se vsaj z enim vzgledom ljudstvu posvetilo ter pokazalo, da blagor in živenje državljanov je tudi državi drago in ljubo, kar bode gotovo uročilo, da temnih zla polni duh časa neha se šopiriti po svetovnem mestu. Dunajsko ljudstvo bode po tem zbog vseh potreb in zbog raznovrstnih kriz zadovoljno ter se z veseljem in radostjo za vsakdanji kruh trudilo, v zvesti si, da neviden varuh mej njim biva in zanj skrbi — ostrost postav!*)

J. R.

*) Se zadnjimi Vašimi mislimi se uredništvo ne more vjemati, ker ste prehudi zagovornik smrtne kazni. URED.

vendar mize se volje ušesce razločno iznad glave. Nadalje piše: „Zato je omenjeni dopis občno nevoljo izbudil...“ Aj, komenski Aristoteles, kde, kedaj? Še tolikrat ne zine, kolikokrat se zlaže. Nevoljo! Ali se nijsi g. Bunca Komenci branili z rokami i z nogami še po tem ko je bil imenovan? Kaj ima kedó vedeti, zakaj? Zadolje, da je res, i da je to, kar pravi dopisnik, le iz tiste izvito, kakor po navadi, kedár črhne. Še piše naprej: „dopis izvira iz tiste zlobne kovačije, v kateri se pišice pripravljajo, da vero... s satanskim veseljem napadajo!“ Križana bavaral! kako se je odrezal! Kaj, g. dopisnik je tudi pesnik? V kako predrznih figurah se je blagovolil izraziti! Škoda le, da marsikateri, ki se tolko ustijo o veri, inajo tako malo vere pri ljudeh. „Iz tiste zlobne kovačije.“ Povero merlotto! Nadalje se prša, zakaj nočejo pevci z g. Buncem peti? Na to odgovarja g. dopisnik sam: „Za to, ker jih ne more nikedo prisiliti.“ Puje se solit, vi g. Bunčev nepozvani advokat, ki dajete orožje nasprotnikom v roke. Ni ene advokatske dlake nijmate na sebi. „Ker je pa Soča“ — piše nadalje — g. nadučitelja kot organista in pevca nesramno in grdo napadla, so se nekateri občinarji bali, da on s tem razžuljen organje popusti; kako s se pa začudili, ko jim mirno in ponosno reče: v čast, ne pa sramoto si štejem, če me „Soča“ graja.“ Po vsej pravici si takov Abderit, taka duševna pokveka v čast šteje, da ga „Soča“ le imenuje; to je formalno tukaj izrekel, čeravno drugače misli. To se mu vselej zgodi, kedár hoče kako bistroumko povedati, da pove vse narobe, tako da se povrne pušca nanj. Pa vzemimo to, kar je mislil povedati, kakor pri otrocih. Ko bi ne vedel namreč, da je g. B. uže dopolnil pomembno tiroljsko štirideseto leto, po katerem je neki še le človek pameten, sodil bi po onem nerodnem izreku, da ima še mleko na bradi.

S takimi le malo besedij. Če je g. B. to očitno rekel (od njegove smešne osebnosti je pa to res pričakovati), tedaj je nekaj enak tistemu zarobljenemu ptiču štrucu, ki, če glavov pesek okrije, meni, da ga nikedo ne vidi; samo s tuz razločkom, da g. B. glave skriti ne more, ker je njma. G. B. namreč zatrdno misli, da ne ve živa duša, kedó je ovi članek v „Glasu“ spisal o tolikokrat v tistem spisu imenovanem nadučitelji. Ovi tolikokrat i tolikrat nadučitelj! Sapienti pauca!

He, ali nij bilo nekaj enacega tudi z onim spričevalom iz N*** gospod dopisnik, takrat ko je šlo za to, da se g. Bunca pravica zgodi?

Morda vam je znano, g. dopisnik? Nu, kar je, to je; tako je rekel tisti, ki je moko stresel. Un bel tacer non fu mai scritto.

Dopisnik ima pa sveto dolžnost, povedati g. Buncu, da je kedaj zelo zdravo kri puščati, posebno če tako presneto nagaja, kakor ujemu.

V Ljubljani 23. junija. [Izv. dop.]** (Glavna ljubljanska fabrika za tobak. — Srce, kaj hočeš še več? — Dramatično društvo. — Naskoki na „Narodno društvo.“ — Novice.)

Kakor uže znano ima tudi bela Ljubljana uže dolgo svojo fabriko za tobak. Ta fabrika bode, kakor se kaže, ena največjih v Avstriji. Dozdaj sta uže dovršena dva velikanska trakta in uže se zida še deset novih velikih magazinov. Izvrševanje tega podvzetja se je izročilo konsorciju „Tavčar“, s katerim moramo mi Ljubljančani jako zadovoljni biti, ker pri delu samo domače ljudi rabi. Kakor slišimo, bi pa tudi g. Tavčar z našimi delalci zelo zadovoljen ter se je uže večkrat izjavil, da ti v nekakem obziru drugim delalcem ne zaostajajo.

Naš jezik postaja dan za dnevom bogatejši. Da je tako, se imamo v prvi vrsti zahvaliti g. Jaranu, glav-nemu uredniku pobožne „Danice“. Kakor uže znano, ima ta gospod velik talent za prestavljanje in iznajdbo psovalk, s katerimi nas je uže večkrat osrečil. Zdad se je tudi spravljal na „Krachbarone“ ali „Krachritterje“, in res se je zopet kot mojstra izkazal; naredil je iz njih „polomuhe“.

A res so ti „polomuhi“ čudne živalice. Kot črvičij-jo po vseh krogih privatnega in socialnega življenja ter skrivši grizejo in družbinam in društvom se smrtjo žugajo. Neprijetni nasledki teh „polomuhov“ se nahajajo povsod in deoma jih tudi mi Slovenci čutimo. Tudi pri našem dram. društvu nijsi izostali, kajti imelo je po minoli gledališki sasoni 1873/74 primerno velik deficit. Radovoljno so tukajšnji Slovenci prihiteli društvu na pomoč ter prevzeli pobiranje doneskov, da se oni deficit pokrije. Podpisane vsote mi nijsi do danes še znane; kolikor mi je pa od onih, ki so pobiranje doneskov blagovoljno sprejeli, znano, se za obstanek tega za nas Slovence jako važnega društva nij treba bati.

*) Slavnemu uredništvu: Če se zdi visokod. gosp. uredniku vredno posebne opazke lahko, pokaže tukaj svoje znane muštake. Vendar mislim, ne spleča se, boriti se s pritlikovcem. (Gotovo ne; saj se še s tistimi gospodi, pred katerimi g. B. v prahu leži le toliko pečamo, kolikor je potrebno, da svetu pokažemo njihovo malost in da jih po prstih pokramo, kadar se zakalopirajo. Da si po tem takem g. B. v čast šteje, če je v Soči le omenjen, to je naravno, dokler je na svetu takih ljudi, ki imajo toliko vrednosti kakor v aritmetiki 0 pred 1. Prosimo Vas tedaj, da tudi vi, g. dopisnik, osrdite naš princip. Ured.

**) Nij od našega navadnega dopisnika.

Naši prvaki in Virantovi humoristi vse žile napenjajo, da bi „Narodno društvo“ še pred rojstvom umorili. Trdijo namreč, da tega društva nij treba, ker imamo „Slovenijo“. A vsakemu je znano, da je „Slovenija“ katoliško politično in ne narodno politično društvo. Nij dvombe, da bodo vse one klerikalne agitacije proti novemu društvu, le toliko pomagale, kolikor bob ob steno metati.

Šentajte, kateri goriški Slovenec pa je bil v Vipavi tako dobre volje, da je napil zvezi z Italijani, kakor piše dopisnik iz Gorice v Novice. Ali nij bil ta kak klerikalec čistega krivesa, ki je misli na zvezo z (Vatikanom), kajti tam so Italijani, s katerimi nas hočejo klerikalci po vsej sili zvezati. Če je bil pa kak liberalcec, naj ga hudir vzame, ker za klerikalce tako naravnost propagando dela.

Politični pregled.

Še zmerom zanima časnikarstvo odstavljenje vojnega ministra Kuhna; ugiba se pravi uzrok in ustavovrni listi, pa tudi ogrski vidijo v padcu Kuhna nasledek borbe s protinastavnimi elementi v viših vojaskih krogih. Najbrže je pa upliv nadvojvode Albrehta, kateri hoče obvarovati staro disciplino in centralizacijo v armadi in je protiven posebno ogrskemu honvedstvu, na cesarja pritiskal, da je odpravil novošegnega Kuhna. Vladni listi sicer trdijo, da Kuhn si je sam izprosil demisijo; a to je le toliko verjetno, kolikor je mogoče, da je bil Kuhn prisiljen k temu koraku. Sploh je tako zvana jugoslovanska konspiracija in zdaj Kuhnov odstop ustavoverce osupnil in so začeli eni in drugi slutiti začetek reakcije. Dokaz temu je interpellacija Tisze v ogrskom zboru gledé forme imenovanja novega ministra gledé tega, če je ogrsko ministerstvo vedelo, kaj o tej premembi. Gledé forme se je minister Bittó opravičil in duhove pomiril, češ, da je bila le pomota, da nij dotičnega imenovanja tudi en minister podpisal, a na drugo uprašanje nij vedel, ali nij hotel nič odgovoriti, kar jasno govori za to, da je kriza dvorova reč. Da ustavoverci tudi nič kaj posebno ne zaupajo sedajnemu položaju, so nam dokaz izjave pri političnem shodu v Kremsu; tam so merodajni ustavoverci povdarjali, da ministerstvo se ne sme udati nasprotnemu gibanju, ampak da more napredovati po programu ustavovercev, kateri so ga na stol postavili. Ker pa slutijo reakcijo in se boje, da bi klerikalci ovirali vsak napredek povdarjali so potrebo, da se vse frakcije (odlomki) ustavoverne stranke v važnih uprašanjih zedinijo in skupno postopajo. Ker so bile v Kremsu vse frakcije ustavovercev zastopane, je razvidno, da se v resnici ta sklep hoče obstiniti. Federalistom bi moralo to v poduk služiti; a tukaj so preveliki razločki; svobodnjaki na eni in konservativci pa rimljaki na drugi strani se ne morejo prijateljsko seči v roke in zatorej bo ustavoverna stranka v Avstriji toliko časa gospodarila, dokler se bo cesarju samemu zljubilo, zopet nastopiti pot poravnave mej narodov, ali pa kako drugo konservativcem morda ljubšo pot.

Ravno za to pa se boje ustavoverci, da bi konservativni elementi ne uplivali preveč na cesarja in da ne bi v resnici ne nastala kaka reakcija. In kedó bi bil kriv reakcije? Gotovo ustavoverci sami, kateri nijsi pravi svobodnjaki in sami zavirajo svobodo narodom, posebno slovanskim, ki so se uže naveličali parlamentarnega absolutizma in tedaj iz obupa zamorejo postati prav dobro orožje v rokah reakcije. Naj bi si Ogrji in Nemci to dobro zapomnili in se enkrat prepričali, da so oni sami tisti, ki reakciji delajo v roke in svobodo podkopavajo.

Staročeski zaupni možje so priobčili kandidatsko listo za bližnje deželnozborske volitve; postavili so 29 kandidatov za mesta in 47 za občine; tej listi so pridžali volilni oklic, v katerem povdarjajo, da se ne bodo nikoli udali sedanji ustavi, ki je le ustavovercem ugodna, da bodo še zmerom ugodna, da bodo še zmerom ostali pri passivnem uporu, kateri jim ne prinaša sicer ugodnosti, ampak trpenje, kakor vsak upor, pa je vendar najboljše sredstvo, po tem dobe Mladóehi nekoliko hib, da nijsi strajni v boju itd. in naposled oklic kritizira svobodo ustavovercev, češ, da nijsi nič dosegli, da so vsi poskusi brezuspešni ostali in da nazadnje morajo vendar načela do priznanja priti, ki dajajo vsm enake pravice in svobodno samodoločbo, to je, načela prave svobode, da v Avstriji nij nikakor borba za ustav-

nost, ampak da boj je državnopravni in narodni, nasilje, majoriziranje od ene in obramba od druge strani, da v takem položaju more le krona sama posredovati in razpor potolaziti in da torej Čehi se nijsi zgubili upanja, da se bo cesar vrnil k besedam reskripta od 12. septembra. Sklepa oklic z besedami: „Brez vsacega poročstva za našo pravo mi ne moremo odjenjati. Mi ne obupamo, mi ustrajamo!“ To so na vsak način jako lepe in podučljive besede in bodo na česki narod močno uplivalo, pa tudi na ustavoverce se kaj dobre prilegajo, posebno tam, kder oklic povdarja, da je sedanji volilni red srednjoveška naprava itd. Več kakor gotovo je, da bodo Staročehi, ki pa so vse drugi možje, kakor naši Staroslovenci, zmagali skoro povsod.

Prav tisti dan, ko so proglasili Staročehi, svoje kandidatske tudi „Narodni listi“, organ mladih, prinesli članek, v katerem ti zadnji objavljajo, da tudi oni ne pojdejo sami v deželni zbor in da narodne edinstvi ne bodo motili, ampak da kandidirajo samo zato, da misel aktivne politike živo ohranijo in konečno pri narodu z njo zmagajo. — Tudi ta čin kaže razumnost in disciplino Čehov, katera je posnemanja vredna.

Na Francozkem se zdaj v postavodavnem odseku pretresa predlog Pereire-ov zarad definitivne ustanove republike; ker pa je ta odsek večinoma monarhičen, bo ta predlog v odseku padel; a manjšina ga bode predlagala v zbornici in tam zna vendar doseči večino. Če pa pade tudi tam, potem so dnevi sedanje zbornice šteti in ne bo vladi ostalo družega, nego da jo razpusti, kajti drugače je bližnja nevarnost nemirov.

V Benetkah in v Majncu so bili te dni veliki shodi katoliških društev, kder so sklenili upor proti sedanjim liberalnim vladam in edinstvo v postopanju vsih katoliških društev; nemški vladni listi so to na znanje vzeli z opombo, da jih bo država uže znala brzdati.

V Fuldi na Nemškem pa bo te dni shod škofov in kakor se sliši, se bodo škofje tam pogovarjali v pomirovalnem zmislu.

Papež je oni dan sprejel sveti kolegij in je imel važen ogovor. Pritoževal se je čez moderne vlade in izustil, da mu visoke osebe delajo predloge o sprjaznjenju, a da noče odstopiti od svojih sklepov.

V Rimu so 22. t. m. na dan 28 letnice papeževe bile demonstracije. Ko je papež prišel v Vatikanu na okno, so mu nekateri klicali: živoli, papež kralj; a množica jim je začela sikati in žvižgati. Ko so prišli ital. bersaglieri, se je množica mirno razšla. Papež pa ko je zapazil demonstracijo, se je pomeknil prvi od okna.

V Belgradu je umrl bivši srbski minister Garašanin. — Mej Srbijo, Rumensko in Črnogoro menda v resnici gredó dogovori zarad zveze; to je jako naravno in ne more biti Turkom ravno prijetno. — Na balkanskem poltoku mora torej kmalo kaj počiti; nij vrag, da ne bi se hrabri Slovani ne otrešli enkrat starega onemoglega dušmanina.

Razne vesti.

(Iz Koprive) na Krasu se nam piše dne 18. t. m. Po hudi vročini, ki je pritiskala do one sobote, imamo od tistega časa jako mrzel dež in močno borjo. Po nekaterih vaseh na Krasu je toča bila v soboto in nedeljo 14. t. m. Škoda je velika, posebno na grozdjih in črešnjah. Nekateri lastniki nijsi imeli prav nobene nade, ves zarod je pomlačen. Na doljenjem Krasu je škoda še večja, v Šepuljah, Dobravljah, Kavlih in Tomaju so se nadejali, da dobi na tisoče za črešnje, ker so pa vse črešnje od vetra potolčane, so včeraj vsi nemški sadjetrčci odšli. Tako smo tedaj tudi letos nesrečni na letni, a davki vendar rastejo in merajo biti plačeni.

(Iz Nabrežine) se nam piše 19. t. m.: Pretekli mesec smo imeli strašansko vreme, vihar, mraz, slano, vsi slabi elementi so se združili, da bi kmotu vsi narodi na dobro letino pokončali. Ljudje so obupavali; a iz žalosti je prišlo veselje, ko so začeli zopet gorki duovi in so si rastline začele tako hitro pomagati, da je bilo veselje, človeku je srce skakljalo, če si je lepo naravo ogledoval in zapazil krasna žita in vinsko trto toliko obetajočo.

A prebitro smo se veselili, pretekli teden se je zopet ponavljala vsa vremenska neugoda zgoró popisana in up na pravo dobro letino nam je splaval po vodi. Popravi se morda še dosti; toda škoda ostane gotovo prav velika.

Naš pevski zbor dobro napreduje, odkar je bog nesel g. F. B-a iz Nabrežine v boljše kraje; v cerkvi pri božji službi je kaj lepo petje in orgljanje, ker organist, mladi g. Lance zna orgljanju v resnici do živega priti, kakor malokdo na Krasu. Reči se telaj more, da je tukaj začelo novo življenje v duševnem obziru. Dobili smo tudi izvrstnega učenika gosp. Zakrajška, Slovencem dobroznanega pisatelja in pesnika, ki je bil gotovo eden prvih slovenskih pisateljev na Goriskem. Kakor slišimo, ima tudi zdaj za tisk pripravljenih mnogo lepih spisov, mej drugimi bo letos na svitlo dal eno večjo židovsko. Taki možje, če hočejo, morejo koristiti, ne pa pritliški plitvi petolizniki.

(Pred porotniki.) Poletna sesija porotnikov je v Gorici začela s 17. junijem. Prišla je najprvo na vrsto konačna obravnava proti Marji Bucikovi iz Avé pri Kanalu, zatoženi zaradi detomora. Sodišča predsedoval je c. kr. predsednik okrožne sodnje gosp. vit. Visini; draga sodnika sta bila gospoda c. kr. dež. sodnje svetovalec Gorup in Zenkovich. Porotnikov je bilo po postavi 12. Zatoževal je državnega pravdnika namestnik Sciolis, zagovarjal je zatoženo odvetnik dr. Doliac. Zatožena je bila Slovenka, obravnava se je vršila po italijansko, porotniki so bili večinoma Italijani.

Stvar je taka: Zatožena, po tem ko je bila postala noseča uže v lanskem letu, in koso njene tovarišice mrmrale, da je v interesantnih okoliščinah, je znala obširnost svojega života precej dobro zakrivati, in je tajala vsakemu, kedor jo je na to spominjal, da je v drugem stanu. Tudi njeni gospodarji (bila je hišinja) so samili, da je dekle noseča. Kar na enkrat ne opravi enega dne svojega navadnega opravila ter sloneča na držaju line svojega stanovanja toži o hudi bolesi. Na prigovarjanje gospodinjje uleže se v posteljo, in za nekaj časa trdno zaspi. V isto sobo je šla spat še druga služabkinja, kakor po navadi, in najde Marijo spečo. Zaspi, in se ne vzbudi do prihodnjega jutra. Bucikova je bila uže vstala. Ko začne druga dekla pospravljati, zapazi, da je bila njena postelja zelo krvava. Naznani to gospe, ki sama stvar pregleda. Obe najdeta tudi krvave cunje. Gospa pokliče babico. Ta pride in najde tudi posteljico (placenta), i reče na to, da je morala Bucikova poroditi. A otroka nij bilo nikder videti. Na to pokliče Marijo, ki je od začetka tajala. Ko jej gospa preti s policijo pokaže na svojo skrinjo, babica jo odpre, in v enem kotu na perilu najde mrtvo dete ženskega spola. Na to so ovadili stvar sodnji, katera jo je preiskala, in našla, da je imelo dete na vratu pri grlu črna znamenja, kakor bi bilo siloma zadušeno. Pri raztelesenju deteta se je pokazalo, da je bil otrok živ rojen, da bi bil mogel živeti in da je siloma umrl. Mati, izprašana, je tajala, da je otroku kaj zalega storila, ampak je rekla, da ga je pri porodu prijela, na stran dejala, in da ga je zjutro skrila, kder ga je babica našla, da nij slišala glasu od novorojenega.

Konačna obravnava ki je bila samo v dveh točkah tajna, je vse te okoliščine razjasnila in na podlagi teh je državni pravdnik zahteval, naj se zatožena izreče kriva detomora po §. 139 kaz. zak., češ da je dejansko roko položila na svojo novorojeno dete in naj se obsodi v ječo po postavi (10 - 20 let); zagovornik dr. Doliac se nikakor nij vstavljal proti predlogu drž. pravnictva in je samo navel nekoliko olajšalnih okoliščin, da bi sodnja segla pod najnižjo postavno kazen. Dr. Doliac se nij mogel ali nij hotel pokazati dobrega zagovornika, in občinstvo je z mrmranjem svojo nevoljo pokazalo.

Porotniki so izrekli, da je zatožena kriva dejanskega detomora, in sodniki so jo obsodili na 5 let težke ječe.

Proti tej razsodbi nij nobena stranka napovedala vzklica.

Dne 19. junija je bila konačna obravnava pred porotniki proti Domeniku Brandolin-u in Jožefu Battaja-u iz Borgnana zaradi hudodelstva ropa po §§. 190 194 kaz. zak.; sodišču je predsedoval c. k. dež. sodn. svet. Mozetič in 2 druga sodnika sta bila c. k. dež. sodn. svet. Gorup in Zenkovich; porotnikov je bilo 12; zatoževal je c. k. državni pravdnik Poljak, zagovornik je bil odvetnik Dr. Verznass. Zatožena sta bila Italijana, konačna obravnava se je vršila v italijanskem jeziku.

Stvar je sledeča. Dne 22. marea t. l. sta igrala Dementik Brandolin in Jožef Battistuta v keremi Jožefa Gar-u v Borgnana-u igro hazard z Janezom Battaja-om, kateri zadnji je prvemu odnesel 1 gl. 80 kr. drugemu 1 gl. 30 kr. Okoli 10 ure in pol zvečer se napravi Battaja se svojo ženo domov proti Medejni, Brandolin in Battistuta vstaneta malo od zdej. Ko so bili odšli od krème in so bili oddaljeni nekoliko minut, so zaslišali v krémi besede, ki so prišle od one strani, kamor sta bila šla zakonska Battaja, namreč: „Dam vama denar, ali pustita mi živjenje.“

Zaročena Battaja ovadilši pri sodnji, da sta bila roparsko napadena, sta izrekla, da sta dva človeka Battaja napadla, da je eden proti njemu palico vzdignil in rekel: „O bezi, o vita“ (ali denarje, ali živjenje) in da je drugi preiskal mu žep v hlačah in mu odnesel možno, v kateri je bilo okoli 3 gl., napadena sta pred

preiskovalnim sodnikom in pri konačni obravnavi izrekla, da sta ju bila zatožena napadla in oropala.

Porotniki so izrekli v zmislu predloga državnega pravdnika, in bila sta toraj zatožena kriva spoznana zločinstva ropa po §§. 190. 194 kaz. zak. in sodniki so odmerili s porabljenjem §. 338 kaz. post. vsakemu teško ježo od 3 let projstreno z enim trdim ležiščem vsak mesec.

20. t. m. je bil obsojen Reter Concina iz Fiumicella zaradi defraudacije pri pošti na 1 1/2 leto.

23. t. m. Karol Persič iz Orehovlja zaradi uboja na 7 let težke ječe. Obširneja poročila o tem moreda prihodnjic.

(Občni zbor.) Pozivljam vljudno vse gg. društvenike v občni zbor, ki bo dne 2. julija t. l. ob 10 uri predp. v društvenih prostorih. Na dnevnom redu bo: 1. Poročilo o delovanju društva. 2. Račun za l. 1873. 3. Poročilo o porabi državne podpore l. 1873. 4. Volit. predsednika. 5. Predlog za spremembo društvenih pravil, kterege stavijo nekteri društveniki iz Kebarida. 6. Predlog za spremembo društvenih pravil, kterege stavi gosp. pl. Colombichio. 7. Poročilo o živinoreji v naši deželi in posvetovanje, kako bi jo mogli povzdigniti in zboljšati. Podpredsednik kmetijskega društva v Gorici: V. pl. Ritter. —

(Zvest do smrti.) 11. t. m. so v Biku, v zološkem komitatu na Ogorskem nesli k pogrebu Gustava Mrakovič in njegovo soprogo, rojeno Jankovič. Mož je bil star 67 let, žena pa deset let mlajša. Ko je bila žena uže blizu smrti, je sprog objame in poljubi, gre potem v drugo sobo, ter se ustrelj. Tri minute potem umre žena. Mož je bil zaancam večkrat dejal, da ne bo do mogel živeti po smrti svoje soproge, s katero je tako dolgo srečen živel. Mrakovič je bil nekdanj notar požeskega komitata, in je bil vsem jako priljubljen.

(Strela brez groma) je, kakor se nam pripoveduje, zadela v Pasianu pri Pardenonu v mestno hišo in farovž, katera poslopja so tudi popolnem zgorela; ljudje so se rešili. —

(Zvonjenje zoper nevihto) slišimo vedno po goriskih cerkvah. Naši mestni cerkovniki ne bode pametnejši, dokler jih kaka nesreča ne zadene. Čudino se le, da kaj takega cerkveni predstojniki ne zabranijo, ali pa hočejo s tem še ljudsko bahjeverstvo pospeševati. Nepozabljeni lavantinski škof, Slomšek, je bil v tem obziru drugačen mož, le čitajte njegovo knjigo „Blaže in Nežica“.

(Ne slovenskega štajerja) se nam piše: Po velikih nevihtah imamo ugodno vreme; toplote kaže toploter 24 do 25°. Letos nismo spomladi imeli, ampak iz zime je koj poletje postalo. Se nij popolnoma stanovitno vreme; po planinah je sneg padel in lastovke poerknile, nekatere pa so se priselile v druge kraje. Vsak dan grmi in treska, nebni obok je pogostoma zakrit v sive oblake. V nekaterih krajih je toča kot jajca debela polja obiskala in mnogo škode napravila. Akopram je maja meseca slaga mnogo škodovala, itak v savinski dolini polja dobro kažejo; upamo da bode dobra letina, da bi le kaka nevihta ali toča ne uničila up, kojega uživa ne le kmet ampak vsak kdor ima sree „za dom, narod svoj.“

(Pri Catarini-Ju) je bila v nedeljo vojaška godba pod kapelnikom g. Blaschkejem; pri tej priliki smo občudovali g. Vydlihala, ki je nas na spevorog tako močno razveseljeval. Vojaška godba mora biti s to pridobitvijo jako zadovoljno, in občinstvo je tudi; žal nam je edino to, da nam tukajšnji vojaki uže meseca septembra v Gradec odrinejo.

(Imenovanje) Minister notranjih zadev je imenoval necega Fr. Trintini-ja za tajnika pri namestništvu v Trstu.

(Mašine za poljedeljece). Naj omenjamo še našim poljedelcem, da je naše upravnništvo sprejelo agencijo od vsakovrstih poljedeljskih mašin; od g. Mayfarth-a et Comp. v Frankfurtu, te mašine se dobivajo po nizki ceni in po dobrih pogojih; kedor hoče videti cenik, pogoje in razne narise teh mašin, naj se oglasi pri nasem upravnijstvu. —

Vreme je zdaj jako ugodno, vročine nij, ker imamo pogosten dež. Narava si tedaj prav dobro pomaga in kder nij burja alti toča vse pokončala, se bo se vse prav lepo popravilo. — Galeto pride prav dosti na semenj in kaj lepe. Kakor smo uže pred 1 mesecem rekli, cena je zdaj bolja, kakor s konca, zdaj jo plačujejo po 80 soldov, rumeno lepo pa po f. 1.10 do 20. — Cena pa more še kaj poskočiti in čez teden bodo pšeničnice radi po f.40 do 50 plačevali. Zeloti pa bi bilo, da se naši kmetje ne dado slepariti po prekuovalcih; ti ljudje kmeta tako zamrežijo, da ga osleparijo ali na ceni, še rajši pa na vagi, tako na pr. je en tak te dni pri ft. 120 prisleparil 8 ft. — Tedaj pozor kmetje, tetajte robo poprej doma in pojdite rajši naravnost k kupcu. nego pa k prekuovalcu. Turšica še vedno pada, v Trstu velja danes f. 6.85 ft. 116 na tržaskem kolodvoru, v Gorici je prodajajo po f. 2.50 do 52 polovnik. Letos se je na goriskem trgu prodalo velikansko dosti turšice; od začetka leta do denes blizo 30000 polovnikov, to je dokaz, da so ljudje precej malo pridelali in da je mizerija v deželi. —

V najem se da

kovačija na vodi (fuzina) v GORENJI TRIBUŠI z vsem popolnoma dobrim orodjem preskrbljena. Kedor hoče pogoje izvedeti, naj se obrne do

M. Hadolina
v GORENJI TRIBUŠI,

ali pa do našega upravnijstva.

V Sežani je na prodaj

dober bilijard

z vso pripravo

Kdor ga hoče kupiti, se mora **najdalje do konce tega meseca** oglašiti pri

Lizi Wohlgemuth
v Sežani

Vse po 27 soldov!!!

Najnovejše, najlepše in pravo. Izključivo samo v bazarju manufakturne robe Mariahilfemskem Mariahilferstrasse N. 94. Velikanska izbora 414 širokih volnatih krilj, barežov, gazev, lustres, forlarjev, perkaljev, francoskih brilantinov, pikev in gladkih pa barvanih kretenov, vse baže platna, robe za postelje, bela in barvana pregrinjala, težka podna pogrnjala, najfinejše platnene rute itd.

Enotna cena:

27 soldov vatel ali komad.

Adresa: Mariahilfer Manufaktur-Waaren-Bazar, Wien, Mariahilferstrasse Nr. 94.

Naročila iz vsacega kraja se hitro izvršujejo s poštним povzetjem. Uzore dobi se na uprašnjefranko.

450.000,
125.000, 120.000, 115.000, 110.000

tolarjev je glavna dobitka
novega srečkanja kapitalov
garantiranih od vojvodske brunšvejske vlade, od katerih se bode v kratkem času izdrebalo 43.500 dobitkov.

prvo srečkanje bode uže
23. in 24. julija 1874.
1 cela originalna srečka [los] stane 4 tolarje - gl. 6. —
1/2 " " " " " " " " 3. —
1/4 " " " " " " " " 1.5 —

Prospekte na ogled brezplačno.

Ako se nam denar pošlje, bomo izvršili vse zunanje narobe hitro in tajno; naročniki naj se zaupno obrnejo na našo firmo, katera ima v zalogi one srečke. Listo o dobitkih precej po dovršenem srečkanju.

Gebrüder Lilienfeld
Staatspapiergeschäft, HAMBURG.

Najnovejše

denarno srečkanje

vleče se 15. in 16. julija t. l. in se mora v malo meseci

39.600 dobitkov

odločiti in sieer

120.000 tolarjev

ali

360.000, 240.000, 120.000, 93.000, 60.000, 48.000, 2 po 36.000, 2 po 24.000, 2 po 18.000, 5 po 14.400, 13 po 12.000, 11 po 9.600, 12 po 7.200, 28 po 6.000, 3 po 4.800, 56 po 3.600, 152 po 2.400 državnih mark itd.

K temu ugodnemu srečkanju povablamo, naj se sreča poskusi

1 cela originalna srečka 4 tolarje-gold. 6. — a. v.
1/2 " " " " " " " 3. — a. v.
1/4 " " " " " " " 1.50 a. v.

Ako se denar pošlje, izvršujemo vsa naročila na najbolje oddaljene kraje promptno in pod diskrecije.

Dobitki se v zlatu ali srebru na vseh krajih izplačajo.

Prospekte na ogled brezplačno.

Reference o naši firmi podeje vsak hamburik trgovec.

Vsaka srečka iz našega debita ima naš podpis:

Gebr. Lilienfeld,

Hamburg, Neuerwald 94.

Bank und Staatspapieren-Geschäft.